

การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางสาว เยาวลักษณ์ สมกะเน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974 - 578 - 783 - 3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017568.

1992.05.10

AN ORGANIZATION OF INSTRUCTIONAL SUPERVISION IN SECONDARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION,
BANGKOK METROPOLIS

Miss Yaowalak Somkane

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974 - 578 - 783 - 3

เยาวลัทธิ สมคะเน: การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา กรุงเทพมหานคร (AN ORGANIZATION OF INSTRUCTIONAL SUPERVISION IN
SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF
GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS) อ.ทวีรักษา ผศ.วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์,
345 หน้า ISBN 974-578-783-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากิจการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จัดการเตรียมการนิเทศการสอน โดยวาง
แผนการนิเทศเป็นแผนปฏิบัติการของโรงเรียน บุคลากรผู้ทำหน้าที่นี้เทศคือ หัวหน้าหมวดวิชา งบประมาณ
ที่ใช้คือเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียน เครื่องมือในการนิเทศเป็นแบบบันทึกการนิเทศ วิธีการประเมิน
ผลให้ผู้นิเทศรายงาน เมื่อสิ้นภาคเรียนแต่ละภาค

การดำเนินการนิเทศการสอน เทคนิควิธีการนิเทศการสอนในห้องเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้
คือการเยี่ยม ชั้นเรียน และเทคนิควิธีการนิเทศการสอนนอกห้องเรียน คือ การปรึกษาหารือ

การประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน ส่วนใหญ่หัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้ประเมิน ประเมินเมื่อ
สิ้นสุดโครงการหรือแผนปฏิบัติการ

ปัญหาในการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนส่วนใหญ่คือ ขาดการสำรวจความต้องการของ
บุคลากร บุคลากรในโรงเรียนไม่สนใจ การนิเทศ ผู้นิเทศ ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะนิเทศการสอน ได้
งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดการประเมินผลและรายงานผลที่ต่อเนื่อง และครูไม่เห็นความสำคัญ และประโยชน์
ของข้อมูลป้อนกลับที่ได้รับ

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษานโยบายและพัฒนาศึกษา
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

YAOWALAK SOMKANE: AN ORGANIZATION OF INSTRUCTIONAL SUPERVISION IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS, THESIS ADVISOR: ASST. PROF. VALAIRAT BOONSWASDI, 345 PP.

The purpose of this research was to study the organization and problems of instructional supervision in secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education, Bangkok Metropolis.

The findings were that most secondary schools, in preparation for their supervision activities, integrated supervision into the schools' action plans; that supervision personnel were heads of subject divisions; that the budget for supervision came from schools' educational support funds; that supervision instruments were supervision record forms; and that the evaluation was by supervisors' reports given at the end of each semester.

Regarding techniques of supervision, the research discovered that classroom visitation was most frequently used in supervision inside the classroom and the techniques implemented in supervision outside the classrooms was conference or interview.

Evaluation was mostly performed by heads of subject divisions at the end of the program or action plan.

In terms of problems of supervision in schools, it was discovered that there was a lack of survey of personnel needs that school personnel lacked interest in supervision, that supervisors did not have enough time for supervision, that fundings was inadequate, that there was a lack of continuous evaluation and report, and that teachers did not realize the significance nor the usefulness of feedback.

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ *Janet Boonswadi*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Robert Yaowalak*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ทั้งนี้ด้วยความกรุณาจากท่าน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณา
ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งให้กำลังใจ ให้
ความสนใจติดตามสอบถามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์อย่างสม่ำเสมอ
ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างมาก และ
ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร สุกนขทรัพย์
อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ให้การดูแลและให้คำปรึกษาในด้านการเรียนตลอดสองปีการ
ศึกษาเป็นผลให้ผู้วิจัยเกิดข้อคิดต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอค อาจารย์ ดร.
นิพนธ์ ไทยพานิช ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งตรวจแก้ไข
ข้อบกพร่องของเครื่องมือในการวิจัย และขอขอบพระคุณ อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล
อาจารย์ เอนก แยมบาน ที่ให้คำปรึกษาแนะนำในระหว่างทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนมัธยม
ศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานครที่ได้กรุณาให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย
และขอขอบพระคุณ พันตรีทวี วัฑงามและอาจารย์สนาน วัฑงาม ที่ได้กรุณาให้ความ
ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ตลอดจนเพื่อนนิสิตภาควิชาบริหารการศึกษา รุ่นที่ 27
ที่ได้ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในระหว่างทำวิทยานิพนธ์

ความดีทั้งหลายอันเกิดจากผลการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบแด่คุณแม่เจ้าเนียร
สมคะเน และคุณพี่คำนวล สมคะเน ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจตลอดมา

เยาวลักษณ์ สมคะเน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
คำถามที่ต้องการคำตอบ	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
วิธีดำเนินการวิจัย	11
2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	17
ความหมายของการนิเทศการศึกษา	
ภายในโรงเรียน	17
ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา	
ภายในโรงเรียน	18
ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ...	19
หลักการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	21
การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	23

สารบัญ (ต่อ)

บท

หน้า

	ความหมายของกรณีศึกษาวิชาการภายในโรงเรียน	23
2	จุดมุ่งหมายของกรณีศึกษาวิชาการภายในโรงเรียน ...	23
	หลักการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	23
	ผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	24
	แนวทางในการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน..	25
	กรณีนิเทศการศึกษาและกรณีนิเทศการสอน	30
	ความหมายของนิเทศการศึกษา และกรณีนิเทศการสอน	30
	ความจำเป็นในการนิเทศการสอน	32
	จุดมุ่งหมายของกรณีนิเทศการสอน	33
	เป้าหมายกรณีนิเทศการสอน	34
	หลักการนิเทศการสอน	36
	บุคลากรทางการนิเทศการสอน	36
	การเตรียมการจัดการนิเทศการสอน	41
	การดำเนินการนิเทศการสอน	49
	การติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน	73
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	75
3	วิธีดำเนินการวิจัย	81
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	81
	วิธีดำเนินการวิจัย	81
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	83
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	84
	การวิเคราะห์ข้อมูล	85
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	85

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86
	ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	86
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การดำเนินการจัดการนิเทศ	
	การสอน	113
	ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินการจัดการ	
	นิเทศการสอน	226
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	245
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	254
	วิธีดำเนินการวิจัย	254
	สรุปผลการวิจัย	257
	อภิปรายผลการวิจัย และขอเสนอแนะ	265
	ขอเสนอแนะ	286
	รายการอ้างอิง	288
	ภาคผนวก	297
	ประวัติผู้เขียน	345

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน	
	จำแนกตามขนาดโรงเรียน	84
2	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน	87
3	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของหัวหน้าหมวดวิชา	100
4	จำนวนและร้อยละของการเตรียมการจัดการนิเทศการสอน เกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศการสอน	115
5	จำนวนและร้อยละของการเตรียมการจัดการนิเทศการสอน เกี่ยวกับการเตรียมบุคลากรในการนิเทศการสอน	124
6	จำนวนและร้อยละของการเตรียมการจัดการนิเทศการสอน เกี่ยวกับการเตรียมงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ในการนิเทศการ สอน	138
7	จำนวนและร้อยละของการเตรียมการจัดการนิเทศการสอน เกี่ยวกับการเตรียมการประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน	147
8	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอน เกี่ยว กับเทคนิคการนิเทศการสอนในห้องเรียน	155
9	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอน โดย การนิเทศการสอนแบบคลินิก	161
10	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอน โดย การนิเทศการสอนเชิงเน้นวัตถุประสงค์	165
11	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอน โดย การทดลองในห้องเรียน	167
12	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอน โดย การเยี่ยมชั้นเรียน	170

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดย การสาธิตการสอน	172
14	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนเกี่ยวกับ เทคนิคการสอนนอกห้องเรียน	176
15	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดย ให้คำปรึกษา	178
16	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดย การประชุมอภิปราย	180
17	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดย การสาธิตการสอน	184
18	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดย การประชุมปฏิบัติการ	186
19	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดย การจัดการศึกษานอกสถานที่	190
20	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดย การจัดมุมหนังสือหรือห้องสมุดเฉพาะสำหรับครู	192
2.1	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดย การจัดป้ายนิเทศและหรือจัดนิทรรศการ	194
22	จำนวนและร้อยละของการส่งเสริมและสนับสนุนการ ดำเนินการนิเทศการสอน	197
23	จำนวนและร้อยละของการนิเทศติดตามผลการดำเนินการ นิเทศการสอน	205
24	จำนวนและร้อยละของการติดตามประเมินผลการจัดการ นิเทศการสอน	212

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
25	จำนวนและรายละเอียดของปัญหาการเตรียมการนิเทศ การสอน	227
26	จำนวนและรายละเอียดของปัญหาการดำเนินการจัดการ นิเทศการสอน	241
27	จำนวนและรายละเอียดของปัญหาการจัดการนิเทศการ สอน	250

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย